

Kelionės privalumai

- Išsamus, gilus ir kontrastingas kelionės maršrutas, padedantis visapusiškai pažinti šiuos unikalius kraštus (gamta, istorija, kultūra, religija, politika). Racionalus ir patikrintas kelionės grafikas.
- **3 kelionės vienoje! Taupote laiką:** vienos kelionės metu aplankote net tris šalis, kurias kiti keliautojai lanko atskirai; **sveikatą:** vienu ilguoju skrydžiu pasiekiate Aziją, vienu kartu adaptuojatės prie laiko skirtumo; **pinigus:** aplankant tris šalis iš karto, sutaupote pinigus tarptautiniams skrydžiams.
- Visi viešbučiai ir svečių namai kruopščiai atrinkti **GRŪDOS** kelionių ekspertų.
- Jūsų patogumui net poroje miestų miegosite tuose pačiuose viešbučiuose po kelias naktis: Lasoje – 3 naktis, Katmandu, Timpu ir Pare po 2 naktis. Patyrę keliautojai žino, kaip smagu keltis, kai ryte nereikia krautis lagamino.
- Kiekvieną dieną kelyje lydintys kvapą gniaužiantys, fantastiški, nuolat besikeičiantys kalnų peizažai.
- Kinijos vizos formalumai sutvarkomi dar esant Lietuvoje, todėl negaištamas laikas Nepale ir Nepalo programa nėra per daug ištęsta.
- Į kelionės kainą įskaičiuotas net **dviejų kartų maitinimas** Nepale ir Tibete ir **trijų kartų maitinimas** Butane, ekskursinė-pramoginė programa ir visi lankomi objektai.
- Didelė **GRŪDOS** kelionių į Tibetą, Nepalą ir Butaną organizavimo patirtis. Patikimi ir patikrinti ilgamečiai partneriai šiose šalyse.
- Kvalifikuoti angliškai kalbantys vietos gidai.
- Profesionalus kelionės vadovas iš Lietuvos.

[GRŪDOS kelionės į TIBETĄ - NEPALĄ - BUTANĄ nuotraukų albumas \(nuotraukos K.Artūro\).](#)

[Kelionės į NEPALĄ nuotraukų albumas \(nuotraukos G. Eglės\).](#)

Kelionės aukso fondas

Tibetas

- **Potala** – Lasoje ant Raudonosios kalvos nuo XVII amžiaus nepajudinamai stūksantys galingi rūmai, anksčiau buvę Dalai Lamų žiemos rezidencija.
- **Sera** – Lasos pakraštį, pritrenkiančios kalnų rimties apsuptyje, XV amžiuje statytas vienuolynas, vienas iš trijų reikšmingiausių Geltonkepurių sektos gompių Tibete. Iki šiol jis garsėja stipria debatų mokykla.
- **Drak Jerpa** – pirmojo Tibetą suvienijusio valdovo Songtseno Gampo laikų urvai, kuriuose medituodavo garsieji dvasiniai adeptai bei lamos. Manoma, kad šioje mistiškoje kalnų nuošalėje daug laiko atsiskyrimo praleido ir pats Songtsenas Gampo, taip pat tantrinio budizmo pradininkas Padmasambava, įtakingas Vadžrajanos skleidėjas Atiša, daugybė kitų mokytojų bei jogų.
- **Drepungas** – fantastišką kalnuotą Lasos apylinkių kraštovaizdį XV amžiuje papildęs vienas iš trijų svarbiausių Gelug sektos vienuolynų. Jis toks didelis ir painus, kad primena atskirą miestelį.
- **Džokangas** – tai Lasos, tai viso Tibeto dvasinis centras. Ši bene seniausia ir dailiausia Tibete budistinė šventykla pastatyta VII amžiuje. Džokango prieangy stebėsite būrius piligrimų, atliekančių ritualinius nusilenkimus. Užlipę ant stogo, grožėsitės pasakišku šventovės dekoru ir nuo jos atsiveriančiais centrinės Lasos vaizdais. Išėję iš šventyklos, galėsite Barkore stebėti apie Džokangą šventus ratus sukančius tibetiečius bei įsilieti į maldininkų, prekeivių ir miesto svečių minią.
- **Kumbumo čortenai** – Gjangdzės mieste, ekspresyvaus kalnų peizažo bei Pelkhor (Palčo) vienuolyno fone, XV amžiuje iškilusi įspūdingų gabaritų laiptuota, 35 metrų aukščio stupa su daugybe paslapčių viduje.
- **Tašilumpas** – pagrindinis Šigadzės miesto vienuolynas, labiausiai garsėjantis kaip Tibeto dvasinio vadovo – Pančen Lamos rezidencija.
- **Gijatso perėja** – aukščiausias Draugystės automagistralės, jungiančios Tibetą ir Nepalą, taškas. Jį kirsdami, atsidursite 5220 metrų virš jūros lygio aukštyje. Jausite, jog ne tik stovite ant Pasaulio stogo, bet ir liečiate visatos skliautą.

Nepalas

- **Durbaro aikštė** – centrinė Nepalo sostinės Katmandu aikštė, apaugusi jaukiomis hinduistinėmis šventyklomis ir karalių rūmais.
- **Svajambunatas** – tai 365 laipteliai aukšty, verti Jūsų didžiausio atkaklumo ir prakaito. Ant Beždžionių kalvos suvešėjęs šventyklų „miškas“, kurio ypatingoji puošmena – į Jus išminties ir atjautos akimis žvelgsianti kosminės struktūros ir nežemiško grožio budistinė stupa.
- **Pašupačio šventykla** – į UNESCO paveldą įtraukto milžiniško hinduistinių šventyklų komplekso pasididžiavimas. Ši viena pagrindinių Nepalo hindų šventovių skirta šalį globojančiai dievybei, Šivos inkarnacijai – Pašupačiui. Čia atsidūrę, pajusite itin stiprią religinę energiją ir archainių ritualų jėgą.

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškas Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

- **Baudanato stupa** – UNESCO paveldo objektas, viena didžiausių pasaulyje stupų ir viena pagrindinių Nepalo budistų kulto vietų. Kadaise ši 36 metrų aukščio šventovė, kurios struktūra simbolizuoja žemės ir kosmoso elementus, iškilo svarbiame karavanų kelyje tarp Indijos ir Tibeto.
- **Patanas** – tai daugybę pavadinimų ir epitetų pelnęs istorinis Nepalo miestas, įkurtas dar III amžiuje prieš mūsų erą. Šventus jausmus ir estetinę nuostabą žadina keliaaukščių senovinių šventyklų, apvalių stupų ir įmantrių iki mažiausių dekorų detalių bokštelių, karališkųjų rūmų, darniai išsibarsčiusių aplink centrinę aikštę, ansamblis.
- **Nagarkotas** – tai žalių kalnų terasų globojamas miestelis, kuriame apsistosite tam, kad galėtumėte palydėti ir pasitikti saulę, magiškais, žvilgiais tonais dažančią baltą ir pasidabruotą Himalajų smailes, tarp jų – ir aukščiausią planetos viršūnę – Everestą.
- **Baktapuras** – senasis „atsidavusiųjų miestas“, išlaikęs savo prabangioje, sakralioje ir karališkoje architektūroje (UNESCO paveldas) bei gatvių atmosferoje būtą ir autentišką žavesį. Baktapure pasivaikščiosite po centrinę aikštę, apžiūrėsite garsiausias ją juosiančias šventyklas, Mallų dinastijos „Rūmus su 55 langais“, pasakiškus Aukšinius vartus, o ekskursiją pabaigsite amatininkų dirbtuvėse.

Butanas

- **Rinpungo dzongas** – XVII amžiuje statytas vienuolynas-tvirtovė, kuriame po trijų šimtmečių buvo nufilmuotos kai kurios Bernardo Bertolucci dramos „Mažasis Buda“ scenos.
- **Tseču festivalis** – pats energingiausias, spalvingiausias ir triukšmingiausias Jūsų kelionės įvykis! Šios populiarios Butano šventės, kuri skirta pagerbti Tibeto budizmo pradininkui Padmasambavai, metu istorinis ir esamasis, mitinis ir realusis laikas susilydo į pačių fantastiškiausių formų, stebuklingų garsų ir ritualinių judesių dermę. Išraiškingiausia festivalio dalis – kaukėtų personažų čam šokiai.
- Ar galite įsivaizduoti, kad pagrindinis šalies valdymo organų pastatas stūkso ne judriame, asfaltuotame miesto centre tarp daugiaaukščių betoninių ar stiklinių gargarų, o grynu oru kvėpuojančiame žaliame, ramiame lauke, priešais kalnus, ant laukinio upės kranto? **Timpu dzongas** – pirmasis, dar XIII amžiuje Griaustinio drakono žemėje pastatytas dzongas, dabar – Butano vyriausybės būstinė. Greta įkurta karališkosios šeimos rezidencija, daugybė šventyklų.
- **Nacionalinis tradicinės medicinos institutas** – tai tradicinės Butano medicinos studijų centras. Turėsite pačią geriausią progą be Vakaruose paplitusių gandų ir šarlataniškų teorijų daugiau sužinoti apie Azijoje taikomų natūralių gydymo būdų ir gėrybių įvairovę.
- **Dočula – perėja** 3050 metrų aukštyje virš jūros lygio pušynų ir kedrų miškų glostomame kelyje tarp Timpu ir Punakos. Saulės šviesoje prieš akis atsiskleidžia kalnų girliandomis, spindulių karoliais, debesų pūkais ir medžių skaromis pasidabinęs Butanas.
- **Punakos dzongas** – vienas seniausių ir galingiausių Butano fortų-vienuolynų, kuriame saugomos šventosios relikvijos (įtrauktas į bandomąjį UNESCO vertybių sąrašą). Pateksite į palaimingą Punakos-Vangduje slėnio ir dviejų upių santakos glėbį. Šešiaaukštė istorinė valdžios ir budizmo mokymų buveinė puošia gyvos dekoracijos – mėlynųjų palisandamedžių žiedai. Pabuvosite ten pat, kur 2011 metų spalio 13 dieną įvyko dabartinio Butano karaliaus Jigme Khesaro Namgyelo Wangchucko ir Jetsun Pemos vestuvių ceremonija.
- **Khamsum Yulley Namgyal čortenas** – grakščioji laiptuotoji stupa, ant kalvos virš Punakos slėnio statyta su tikslu pritraukti taiką bei harmoniją visoms gyvoms būtybėms. Jei Butanas yra laimė, jei jo šilkinė gamta – poezija, tai nuo čorteno regimi horizontai yra eilės apie laimę.
- **Čimė Lakangas**, kitaip – Išprotėjusio šventojo vienuolynas, tokį pavadinimą pelnęs dėl XV amžiuje jame gyvenusio nestandartinių pažiūrų ir keisto būdo lamos Kunléjaus istorijų. Į šventyklą prie falo skulptūros, kaip vaisingumo simbolio, plūsta vietos budistai, trokštantys susilaukti vaikų.
- **Pasisvečiavimas butaniečių namuose**, neformalioje aplinkoje – galimybė tiesiogiai pabendrauti su vietiniais ir iš vidaus pamatyti jų gyvenimą.
- **Taksangas, arba Tigro lizdas** – ikoninis, bene pats vaizdingiausias Butano fragmentas. Tai ant svaiginamai stačios uolos krašto pakibęs vienuolynas, kurio apylinkių urvuose, kaip vietos budistai tiki, kadaise meditavo „lotoso karalius“ Padmasambava. Žygis į Taksangą laukiniu taku ir akmeniniais laiptais pro ant kalno keteros įsikūrusią kavinukę – tai nepamirštama, romantiškai ekstremali patirtis.
- **Kijiču Lakangas** – vienas seniausių Butano vienuolynų, iškilęs VII amžiuje Tibeto valdovo Songtseno Gampo pastangomis. Jo stilius ir aplinka skiriasi nuo tradicinių butanietiškų dzongų.

Dinamiška, ekstremali, pilna mistinių ir sakralių įspūdžių kelionė, aprėpianti net tris atokius, kvapą gniaužiančios gamtos, aukščiausių planetos viršūnių ir autentiškos kultūros turtingus Azijos kraštus – Tibetą, Nepalą ir Butaną.

Patekti ant **pasaulio stogo** ir pabūti ant jo krašto. Liesti dangų. Visatos skliautą. Užkopti į ant uolos pakibusį tigro lizdą. Prakalbinti dievybes ir demonus. Nusilenkti budoms, Dharmos karaliams ir... falui. Įveikti aukščiausias istorines ir kultūrų perėjas. Pasiiekti savuosius pažinimo everestus.

GRŪDOS sukurtoje trilypėje, trijų savaitių trukmės kelionėje po Tibetą, Nepalą ir Butaną įmanoma viskas, kas ekstremalu, nežemiška ir karališka! Keliausite Tibeto budizmo istorijos serpantiniais, seksite Vadžrajanos Budos – Padmasambavos ir kitų garsių jogų pėdsakais milžiniškuose vienuolynuose ir legendiniuose meditacijų urvuose. Pakeliui į juos semsite aukščiausių planetos viršūnių tankmės ir nostalgikų slėnių horizontus, grožėsitės magiškas formas įgijusia įstabia Tibeto plokščiakalnio, Himalajų ir žmonių sukurta architektūra.

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškasis Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

Vienuolių gyvenimas, maldininkų ritualai ir šnabždesys, turgaus prekeivių šūkšmai, aitrūs rytietiški kvapai, kaukėtų siaubūnų ir mistinių būtybių šokiai bei daugybė kitų įvairiausių Azijos tautų būties fragmentų – iš arti ir gyvai.

Tibete ištyrinėsite išdidųjį Dievų miestą – Lasą bei jos ekstatiškai vaizdingas apylinkes, pažinsite prabangią Geltonkepurių sektos ir šalį valdžiusių Dalai Lamų aplinką. Gjangdzės mieste aplankysite didžiulį Pelkhoru vienuolyną ir įspūdingų formų Kumbumo čorteną. Šigadzėje apžiūrėsite buvusią Pančen Lamos buveinę – Tašilumpo gompą. Važiuodami kalnų ir debesų keliu – Kinijos ir Nepalo draugystės automagistrale, įveiksite svaiginančias, vienas aukščiausių Himalajų perėjų – Gijatso, taip pat Lalungą, nuo kurios visa savo rekordine didybe atsiveria sniego bei ledo nubalintos ir pasidabruotos planetos kepurės, tarp jų – ir Džomolungma (Everestas).

Nepalas Jums atsiskleis kaip senasis karavanų kelias, kaip sakralus kultūrų koridorius, tauriaisiais Himalajais besidriekiantis tarp Tibeto ir Indijos. Čia palaimingus įspūdžius rinksite budistų bei hindų šventyklose ir istoriniuose miestuose. Viešėsite sostinėje Katmandu, estetiškai nuostabią ir šventus jausmus žadinančią Patanę bei praeities aurą išlaikiusią Baktapurę. Kopsite 365 laiptus aukštyn į Svajambunato Beždžionių kalvą, kurioje pasitiks užburiantis šventyklų „miškas“ ir atjautos bei išminties akimis į Jus žvelgsianti stupa. Nagarkote palydėsite ir sutiksime iškiliasias Himalajų viršūnes auksinančią saulę.

Griaustinio drakono žemė – Butanas parodys Jums laimę pačiais įvairiausiais egzotiniais pavidalais. Tai šilkinis, visiškai natūralus aukštumų kraštovaizdis. Tai senieji dzongai ir vienuolynai. Tai jaunas karalius ir jo gražioji žmona. Tai triukšmingas, spalvingas, kaukėtas, rituališkas, prašmatniausiam sapnui prilygstantis festivalis Tseču. Kad ši kelionė Jums taptų laimės sinonimu, ir Jūs, viešėdami Butano sostinėje Timpu, dalyvausite šioje įspūdingoje šventėje. Punakoje viešėsite Tradicinio meno centre ir matysite, kaip gimsta originalios Butano grožybės, taip pat lankysitės Tradicinės medicinos institute ir pažinsite šimtametę gydymo išmintį. O iš Paro vyksite į du nepaprastus vienuolynus, į kuriuos veda tiesiog pasakiški pėsčiųjų takai. Falais grįstu keliu pasieksite Išprotėjusio šventojo vienuolyną. Istorijas, kaip išsišokėlis lama Drukpa Kunlėjus savu laiku demones atbaidė peniu, mena šventovėje įkurdinta falo skulptūra – vaisingumo simbolis, didžioji viltis trokštantiems susilaukti vaikų. Pažinimo adrenalinas Jus nuves ir iki ikoninės Griaustinio drakono šalies uolos, ant kurios pavojingai pakibęs Taksango vienuolynas, kitaip dar vadinamas Tigro lizdu.

Pažadame – šios grandiozinės, kosmiškai vaizdingos ir jaudinančios kelionės metu džiūgaus Jūsų akys, sielos akys.

Besiruošiantiems į kelionę – GRŪDOS Azijos ekspertų rekomenduojamos perskaityti knygos lietuvių kalba:

- Heinrichas Hareris „Septyneri metai Tibete“;
- Jurga Ivanauskaitė „Tibeto mandala“;
- Goda Juocevičiūtė, Raimondas Dikčius „Geografija transe“.

Kelionės programa

1-2 dienos. Skrydis: Vilnius – Stambulas – Pekinas (galimi ir kiti skrydžio variantai). Skrydis iš Vilniaus su neilgu persėdimu Stambule. Skrisite su geriausiomis Europos avialinijomis „Turkish Airlines“ – patogiais ir moderniais lėktuvais. Skrydis tikrai nepailgs: galima žiūrėti filmus, žaisti žaidimus, klausytis muzikos, stebėti skrydžio eigą ar užsiimti kita mėgstama veikla. Taip pat skrydžio metu „Turkish Airlines“ Jus lepins skaniu maistu ir gėrimais. **Kinijos sostinė Pekinas** nuo pat įkūrimo vaidino svarbų vaidmenį šalies gyvenime. Nors XIII a. pradžioje Čingischano vadovaujamos mongolų ordos, persirėję per Didžiąją kinų sieną, jį nušlavė nuo žemės paviršiaus, atstatytas miestas vėl suklestėjo. Nuo to laiko Uždraustajame mieste pasikeitė daug valdovų ir nuolat keitėsi pats miesto vaizdas. Dabar čia apie 20 mln. gyventojų, judėjimas vyksta 10 eismo juostų, siauras senamiesčio gatvelės labai greitai keičia biurų pastatai, prašmatnūs viešbučiai, viadukai. Pekinas pritrenkia savo didumu ir žmonių gausybe. Vakarop atvyksite į tarptautinį **Pekino** oro uostą. Oro uoste sutvarkius įvažiavimo į šalį formalumus Jūsų lauks gurmaniška vakarienė „**Pekino anties**“ restorane. Sakoma, kad „tikros“ Pekino anties galima paragauti tik pačioje Kinijoje. Dar daugiau – Pekino gyventojai teigia, kad tikros Pekino anties galima paragauti tik šiame mieste. Pekino anties gaminių tradicijos siekia kelių šimtų metų istoriją. Iškepta antis patiekama ant stalo ir profesionalo (virėjo) pjaustoma tiesiai prieš valgytojų akis. Tad anties patiekimas – savotiška pramoga. Anties gabalėliai (rikelės) dedamos ant plonų blynelių, pagardinamos pjaustytais šviežiais agurkais, morkų šiaudeliais ir specialiu padažu, blynelis gražiai sulankstomas ir toks „vyniotinis“ valgomas rankomis. Pervežimas į viešbutį. **Nakvynė viešbutyje. Maitinimas: vakarienė**

3 diena. Pekinas – Lasa. Pusryčiai. Po jų vyksite į oro uostą ir skrisite į **Lasą** – vieną arčiausiai padebesių įsikūrusių sostinių pasaulyje. Vos išlipsite iš lėktuvo, Jus pasitiks gigantiškos kalnų piramidės. Religijos, dievų ir sniegynų žemėje – tokie populiariausi Tibeto epitetai – pirmus žingsnius žengsite apie 3600 metrų virš jūros lygio. Nesistebėkite, jei tie žingsniai bus sunkūs. Šios kelionės programa – ypač turtinga ir stipri, bet subalansuota taip, kad atskridę turėtumėte galimybę pailsėti ir adaptuotumėtės prie gyvenimo kitoje laiko bei klimato juostoje. Aukštikalnėse, stingant deguonies ore, gali jaustis nuovargis, silpnumas. Bet jau kitą rytą atsibusite žvaiesni. Tuomet būsite pasirengę pažinti šį atokų Azijos kraštą – natūralų, apdovanotą nenusipėjamos laukinės didybės, tačiau jos nelepina, išvargintą pastarojo šimtmečio politikos, tačiau atlaikiusį net sunkiausius išbandymus, išgyvenantį XXI amžiaus civilizacijos permainas, tačiau užkonservavusį neįkainojamas vertybes. Juk **Pasaulio stogu** vadinamo regiono kultūros pagrindinė gyvasties arterija – budizmas. Atjautos religija čia pradėjo tvirtintis VII amžiuje. Ilgainiui tantrinis budizmas išstūmė dar senesnę, dabar jau į gilią praeitį beprasmingančią bon religiją. Tibeto autonominiame rajone (TAR) akistata su netolimos praeities politinių įvykių pasekmėmis – irgi neišvengiama. Kinai pasauliui formuoja įvaizdį, kad Tibetas visada buvo Padangų imperijos dalis ar tik jos dėka civilizavosi. Iš tikro iki XX amžiaus pirmos pusės, kol į šį atšiaurų regioną nenusitakė britai, rusai ir kinai, Bod – taip tibetiečiai vadina savo šalį – ilgą laiką buvo savarankiška galinga valstybė. Tik kai kuriais laikotarpiais Tibetą su Kinija siejo vasaliniai santykiai. Tačiau XX amžiaus viduryje jau komunistinė Kinija aneksavo kalnuotąjį vakarinį

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškasis Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

regioną, kurį vadina „Vakarų lobynu“ (Xizang), ir jame iš esmės pakeitė santvarką. Vėliau, Kinijos Liaudies Respublikos (KLR) politikai išlaisvėjęs, ir Tibetas atgavo kultūrinės laisvės, tačiau tibetiečiai išlaikė tikslą įgyti realią autonomiją, kuri netgi buvo užtikrinta XX amžiaus 6-ajame dešimtmetyje tarp Lasos ir Pekino pasirašytoje sutartyje. Iki šiol Tibetui tai yra pati jautriausia tema. Kaip šiandien gyvena Sniegynų šalis, netrukus pamatysite patys. Kol kas atsikvėpkite. Jau rytoj prieš Jus išnirs dalelė išdidžiojo Tibeto. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

4 diena. Lasa: Potala, Norbulinka, Seros vienuolynas. Pusryčiai. Kol aklimatizuojatės, šią dieną Jums suplanavome lengvą – savo dėmesį skirsite **Lasai**. Plačiame, palyginti dažnai saulės lankomame slėnyje, pro kurį teka Kjiču (Lasos) upė, tvenkėsi mistiniai įvykiai. Antai garsusis valdovas Songtsenas Gampo VII amžiuje suvienijo Tibetą, o sostinę perkėlė į Lasą. Originalo kalba ji vadinama Lhasa – „Dievų žemė“. Savo buveinę jis įkūrė ant Raudonosios kalvos – Marpo ri. Įdomu, ar to meto orakulai išpranašavo, kad dar po dešimties amžių čia iškils religijos ir vienuolių šalies dvasingumo bei galybės simbolis – **Potalos rūmai**? Iki pat 1959 metų, kai Tibetas galutinai atiteko komunistinei KLR, tai buvo pagrindinė Dalai Lamų gyvenamoji vieta. Čia iki pabėgimo į Indiją daug laiko praleido ir Dalai Lama XIV. Jei Jus kirbina klausimai apie tai, kaip atsirado ir įsitvirtino šis dvasinio ir politinio Tibeto vadovo autoritetas, priminsime: Dalai Lamos titulas perduodamas vadinamajam tiulku – atgimėliui. Tibetiečiai tiki, kad kiekvienas Dalai Lama yra jų pirmtako Geduno Drupo reinkarnacija: mirus vienam Dalai Lamai, jis persikūnija į kitą. Ši absoliutaus religijos šalies monarcho institucija atsirado daug vėliau nei susiformavo Tibeto budizmas. 1578 metais mongolų valdovas Altan Chanas vienam iš Tibeto Gelug ordino atgimėlių Sonamui Gyatso suteikė Dalai Lamos titulą, ir šis tapo Dalai Lama III. Pirmi du atgimėliai, jo pirmtakai, irgi paeiliui buvo paskelbti Dalai Lamomis. XVII amžiaus viduryje Dalai Lama V Tibete įgijo pasaulietinę valdžią, kuri iki tol ji priklausė Kagyu ordino vadovams. Dalai Lama V pasiskelbė Tibeto globėjo Čenrezi (Avalokitešvaros) įsikūnijimu ir tapo politiniu bei dvasiniu Bod valdovu. Vėliau, kai lankysitės **Šigadžeje ir Tašilumpo vienuolyne**, Jums papasakosime ir apie kitus atgimėlius – Pančen Lamas. O dabar įsžiūrėkite į baltus ir ochros spalvos Potalos masyvus, kone tobulai derančius prie rūstaus ir oraus Tibeto plokščiakalnio kraštovaizdžio. Pasakojama, esą rūmų sienų ertmės buvo užpildytos lydytu variu ir sutvirtintos taip, kad atlaikytų net žemės drebėjimus. Galingame pastatų komplekse buvo įkurta iš viso apie tūkstantis kambarių. Vaikštinėdami po Potalos vidų, aptiksite iš kartos į kartą perduodamų prabangių Vidurio Azijos vertybių, pamatysite palaidotiems Dalai Lamoms skirtus paminklus – čortenus. Nuo terasinio rūmų stogo apžvelgsite dievų gamtą ir miestą vienijančią Lasos panoramą. Jei tik oras bus skaidrus, Tibeto sostinė iš visų pusių Jums atsivers nuo gilios senovės iki šių dienų ir vaizdingai įprasmins Jūsų visapusiškos pažinties su kalnuotuoju kraštu įžangą. Vėliau vyksite į **Norbulinką** – XVIII amžiaus gale statytą Dalai Lamų vasaros rezidenciją su nuostabiu užmiesčio parku. Apžiūrėsite patalpas, kuriose laiką leido Dalai Lama XIV. Norbulinkos istorija nutrūko kartu su Jo Šventenybės pasitraukimu į Daramsalą. 1959 metų kovo 17 dieną, po numalšinto tibetiečių sukilimo prieš kinų valdžią, 24 metų jaunuolis Dalai Lama XIV (Tenzinas Gyatso), persirengęs kaip paprastas tibetietis ir apsuptas ištikimų vienuolių ir pavaldinių, ant arklio patraukė į vakarų Himalajų pusę. Tuo metu oras buvo neramus. Audros, galima sakyti, Jo Šventenybę gelbėjo. Iš Pekino pasiūsta valdžia tik po dviejų dienų pasigedo Dalai Lamos, tačiau jau buvo per vėlu. Jo Šventenybė iki šiol gyvena Daramsaloje, daug keliauja po pasaulį, skaito viešas paskaitas, dalyvauja diskusijose su kitų religijų išpažinėjais bei mokslininkais. 1989 metais jis buvo apdovanotas Nobelio taikos premija. Dalai Lama atstovauja Gelug mokyklos linijai. Tai vėliausiai susiformavusi Tibeto budizmo mokykla. Jos pasekėjai dar vadinami „dorybingaisiais“. Mat Gelupkos įkūrėjas Tsonkapa (1357–1419) sugriežtino gompių gyventojų režimą ir discipliną: priešingai nei kitų mokyklų vienuoliai, šie negali kurti šeimos, jų gyvenimo sąlygos asketiškesnės. Dėl didelių geltonos spalvos skiauterių galvos dangalų Gelug mokiniai dar vadinami Geltonkepuriais. Šiuo metu jų sekta – įtakingiausia ir gausiausia Tibete. Šiandien lankysite vieną trijų didžiųjų **Geltonkepurinių vienuolynų TAR – Serą**. 1419 metais iškilęs gompa iš aukšto žvelgia į Tatipu kalvos papėdėje pasilikusį Lasos priemiestį. Pakilę į viršų, atsidursite tarsi atskirame miestelyje, sulipdytame iš skirtingų pastatų, kiemų ir aukštų sienų. Daug kur Azijoje išliko tokia pati gompos paskirtis – pasauliečiams tai yra svarbiausia ritualų ir švenčių buveinė, o vienuoliams – dvasinės saviugdos namai bei internatas ar koledžas, kuriame jie gyvena ir nuosekliai studijuoja ir pasaulietines sritis, ir budizmą, ypač daug laiko skiria dvasinėms praktikoms. Nuo senų laikų didieji Tibeto budizmo vienuolynai yra mokslo centrai: juose vienuoliai mokosi ir įgyja vidurinįjį arba aukštąjį išsilavinimą, mokslo laipsnius. Sera garsėja unikalia debatų mokykla. Mokiniai periodiškai renkasi į vienuolyno kiemus, buriasi į ratus, pasiskirsto poromis ir neria į griežtų taisyklių apibrėžtas žodžio bei minties kovas. Bendraudami jie naudoja specialius gestus ir frazes. Nors iš šalies šie Seros debatai atrodo kaip linksmas spektaklis, iš tikro tai įprastos vienuolių pratybos. Užėikite į prietemoje skendinčias vienuolyno sales, kur įkurdintos sudievinčių budizmo veikėjų statulos, žmonių apręgtos ir maitinamos paliktomis aukomis, apšviestos sviesto lempučių... Semkite sakraliąją egzotiką po truputį. Rytoj Jūsų laukia dar vienas jos pliūpsnis. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

5 diena. Lasa: Drak Jerpa, Drepungo vienuolynas, Džokango šventykla, Barkoras. Pusryčiai. Tęsiate pažintį su vienu vaizdingiausių Tibeto miestų – Lasa. Šiandien Jūsų kelionės horizontas išsities apie 20 kilometrų nuo sostinės į šiaurės rytus. Vyksite į **Drak Jerpos urvus**. Pakeliui Jus lydės vietomis dantytas, kai kur – švelniai banguotas ar giliai išlenktas reljefas, kurį kelionių romantikai dažniausiai lygina su Mėnulio ar kurio nors kito dangaus kūno paviršiumi. Tačiau nepamirškite – Jūs esate Žemėje, vingiuojate 3000–4000 metrų virš jūros lygio aukštyje. Tolstant nuo Dievų miesto, daugėja plačių laukymų. Netrukus pasieksite tiesių ir kuprotų kalvų šlaituose esančias uolas. Urvų jose rasta apie 80, bet gali būti, kad kadaise meditacijoms ir ilgiems atsiskyrimo metams buvo naudojamos iš viso 108 ertmės. Jei anksčiau domėjotės budizmu, jau žinote, jog šis skaičius – šventas ir daug kur rituališkai naudojamas. Karolių vėrinį – malą, kuri sukama kartojant mantras, sudaro 108 rutuliukai. Tiek pastatų ar tiek stupų sudarydavo šventyklų kompleksus. Kai kur Azijoje ir būtent tiek laiptų veda į vienuolynus ir pan. Tamsiuose Drak Jerpos urvuose palikti laiko rėžiai leidžia kelti prielaidą, kad ši šventavietė įkurta dar Songtseno Gampo laikais. Atsidūrę po vėsiais ir tamsiais olų gaubtais, pajusite į Jus alsuojančią maždaug pusantro tūkstančio metų amžiaus jogų dvasią. Štai urve, kuriame įkurdinta tūkstantarankio Čenrezi statula, manoma, meditavo pats garsusis valdovas. Viena iš urvų net septynerius metus galėjo praleisti ir Tibeto budizmo pradininku laikomas Padmasambava. Legendose Drak Jerpa netgi nurodoma kaip jo laidojimo vieta. Visiškos Tibeto budizmo laisvės laikais čia galėjo gyventi maždaug 300 vienuolių. Po drastiškų politinių perversmų, kai Tibetas atiteko KLR, Drak Jerpos vienuoliai buvo išvaikyti. Praėjus žiauraus komunistų siausmo periodui, Drak Jerpos urvai ir šventykla atgijo naujam gyvenimui. Vietos budistai čia vyksta pasisemti švento vandens, nusilenkti iškilių Tibeto budizmo veikėjų statuloms. Iš urvų vėl išlindę į dienos šviesą, iš naujo galėsite įvertinti ekstatinius Tibeto plokščiakalnio vaizdus: Jums stovint 4000 metrų aukštyje, priešaky atsivers kalnų nasrai ir tarsi iltys atsikišusios jų viršūnės. Šios kelionės metu pastebėsite, kad lyg ir tas pats aukštumų peizažas niekada nebūna vienodas ir skirtingose vietose sužadina vis kitokius pojūčius bei asociacijas. Ypatingas jausmas Jus pervers ir viešint XV amžiuje pastatytame **Drepunge** – viename iš trijų didžiųjų Geltonkepurinių gompių (kiti – tai Sera, kuriame jau lankėtės, ir Gandenas). Dar XX amžiaus pradžioje, iki kritinių

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškasis Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

permainų, jame skirtingais laikotarpiais gyveno nuo 7000 iki 10 000 vienuolių. Jūs ir vėl pateksite į prašmatniais kontrastais užburiančią erdvę, kurioje darniai susilieja dvasinio ir materialiojo pasaulio ribos: vienuolino salėse Jus lydės spengianti tyla arba ją pertraukiančios vienuolių giesmės, mantras, taip pat tamsa, persimaišiusi su sodriomis spalvomis, užtvindžiusiomis sienas, kolonas, tankas, kilimus, Budos altorių... Šiandien pabuvosite ir pačioje **Lasos bei viso Tibeto širdyje – šventame Barkoro žiede** ir jo centre – **Džokango šventykloje**. Tibetiečiai siekia Džokangą aplankyti bent kartą gyvenime. Bene seniausia budistinė šventovė Dievų mieste pastatyta Songtseno Gampo laikais. Ar žinojote, kad anksčiau Tibeto sostinė vadinta Rasa – „ožių žemė“? Ši reikšmė kilo iš legendos apie tai, kad Džokangas buvo pastatytas iš akmenų ar žemės, kurią padėjo sunešti tūkstančiai ožių. O istorija pasakoja, kad čia pirmiausia budistines statulas įkurdino Songtseno Gampo žmonos – kinų princesė Wencheng ir Nepalo princesė Bhrikuti. Pamatysite, kaip priešais pagrindinę šventyklos sieną žmonės atlieka šventus nusilenkimus. Taip pat daugybė žmonių eina į vidų nusilenkti ir paaukoti dvylikamečio Budos statulai – Jowo. Išeisite apsižvalgyti į vidinį šventyklos kiemą. Iš visų pusių apžiūrėkite pastatą, koks jis grakštus, koks meniškasis jo dekoras. Pakelkite galvą aukštyn – pamatysite Dharmos, t. y. Mokymo, ratą bei jį saugančius du elnius, kurie mena pirmąjį Budos pamokslą Elnių giraitėje (dabartinėje Indijoje, Sarnate). Užlipę ant atviro stogo, į Lasos padanges pažvelgsite visiškai naujai – pasijusite esantys daug arčiau dievybių, kurios dar neseniai Jums buvo svetimos ir atrodė sunkiai pasiekiamos. Nusileidę ant žemės, šią mistišką atradimą kupiną dieną galėsite pabaigti spalvingoje, tirštoje žmonių minioje. **Barkoro gatvė** Džokangą juosia ratu ir sudaro šventą žiedą, todėl maldininkai juo plaukia viena – laikrodžio kryptimi. Palei namų sienas ir alėjas šonuose prekiaujama įvairiausiais suvenyrais, gėrybėmis. Pamatysite, kad čia apsipirkti ateina ne tik smalsieji turistai, bet ir patys Lasos gyventojai ir svečiai iš kitų Tibeto regionų. Patyrinėkite jų išvaizdą. Tarp šiuolaikiškai apsirengusių jaunuolių ir migrantų iš Kinijos Jūs pamatysite tradiciniais savo krašto rūbais apsirendžiusius tibetiečius. Atkreipkite dėmesį į jų ryškiaspalves skaras, masyvius papuošalus, seges. O gal ir Jūs norėsite įsigyti kokią nors rytietišką aksesuarą? Net jei nieko nesiruošiate pirkti, apžiūrinėkite prekes kaip eksponatus muziejuje, ir Jums dar iki tol neregėtomis smulkmenomis atsiskleis gyvi kitų Azijos kraštų – Nepalo, Kinijos, Mongolijos – kultūros persisėmusios Tibeto praeities ir dabarties klodai. Rytoj Jūs trauksite gilyn į TAR, tad leiskite sau į Lasą visapusiškai įsižiūrėti iš įvairių kampų ir ją iščiupinėti. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

6 diena. Lasa – Gjangdzė. Pusryčiai. Metas judėti toliau į Tibeto vakarus. Šiandien pasieksite **Gjangdzės miestą**, plytintį prie Lasos-Katmandu magistralinio kelio. Nusimato 6 valandos kelionės. Ji gali trukti dar ilgiau, priklausomai nuo oro ir kelionės sąlygų. Tačiau vaikiškas smalsumas ir kantrybė Jus skatins džiaugtis dieviškų aukštybių epizodais. Vingiuodami serpantiniais, Jūs įveiksime net dvi fantastinio aukščio kalnų perėjas. Kirsdami **Karo La**, pakilsite iki 5010 metrų virš jūros lygio. Jei horizontas bus skaidrus ir šviesus, jaudinančių savo didybe viršūnių tankmėje išvysite boluojančias **Nozing Kangsą**, kuri siekia net 7223 metrus, bei **Ralungą**, pasistiebusią 6236 metrus virš jūros lygio. Sotinsitės efektinga kalnų begalybe ir beveik 5000 metrų aukštyje kirsdami **Kamba La perėją**. Žvelgsite į jausmingą Tibeto plokščiakalnio paveikslą, kokį galėjo nutapyti nebent talentingasis Rytų mistikos gerbėjas Nikolajus Rerichas. Kai nuo sostinės būsite nutolę maždaug 100 kilometrų, pralengsite ir vieną iš trijų didžiausių šventų **Tibeto ežerų – Jamdroką**. Saulės žvilginama ir vėjo šurpinama, ledynų maitinama gėlo vandens mėlynė telkšo 4440 metrų aukštyje. Visas jos plotas – virš 600 kvadratinį kilometrų. Ilgiausia ežero pakrantė driekiasi apie 70 kilometrų. Nors vakariniame Jamdroko gale pastatyta galingiausia Tibete elektrinė, tibetiečiai jį puoselėja ir gerbia. Mituose šis ežeras yra persikūnijusi dievybė. Patys išvysite jos nepaprastą grožį, kuriamą žalių slėnių, galingų kalnų ir su jais susiliejančio dangaus židėrės bei kamuolinių debesų. Važiuodami į Gjangdzę, išvysite, ir kaip jie taikosi į vietomis neramiai šniokščiančius, vietomis – surimtėjančius **Jarlungo upės** vandenis. Bet keliaudami Tibeto kalnynu, niekada negalite iki galo žinoti, ką pravažiuodami dar regėsite ar, trumpai pertraukai išlipę prasimankštinti ir apsižvalgyti, sutiksime – gal praleikiantį retos rūšies laukinį gyvį, gal raguotų kaimenę, o gal į slėnį išėjusius papietauti piemenis. Dar visai neseniai daugybė tibetiečių buvo klajokliai, jie užsiimdavo gyvulininkyste. Ir šiandien žmonės Tibete daugiausia augina jakus. Šie ramiai sau žolę rupšnojantys ir po pievas bindzinėjantys lėtapėdžiai – didieji Azijos kalniečių bei stepių gyventojų pagalbininkai, jėgų ir pragyvenimo šaltinis. Kai jakų „masuotė“ automobiliui pastoja kelią, reikia palaukti, kol šie užsispyrę ir išdidūs raguočiai išsisklaido. Jei ne šiandien, tai kurią nors kitą kelionės dieną sutiksime ir ant arklių jojančius kaimiečius, o gal – dešimtis kilometrų į kokią nors šventą vietą ar vienuolyną traukiantį piligrimą. Tačiau Tibete įprasta, kad į ilgesingai tuščią priekalnių peizažą dažniau už žmogų ar namą įsiterpia vieniša stupa, staus kalno sienoje ar ant didžiulio akmens išpaišytas Buda arba budistinės mantras skiemenys. Sekdami abipus kelio sava vaga tekančių laukinį gyvenimą, nė nepastebėsite, kaip net ir išsitęsęs kelionės laikas greitai prabėgs. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

7 diena. Gjangdzė – Šigadzė. Po pusryčių vyksite į didžiulį **Pelkoro (Palčo) vienuolyną**. Apžiūrėsite Gjangdzės simboliu tapusį **Kumbumo čorteną**, dar vadinamą Bodhi Dagoba. Ten, kur yra gompas, ten išdygsta stupa arba čortenas. Šis statinys skirtas saugoti sakraliosioms relikvijoms ar šventoms vertybėms arba lamų, didžiųjų mokytojų palaikams. Prie Pelkoro įspūdingų gabaritų čortenas iškilo 1427 metais. Jis turi devynis aukštus, yra 35 metrų aukščio, tarsi sumažinta saule puošiasi auksiniu disku. Stupos vidus – tai įspūdinga garsių budistinių veikėjų ir dievybių saugykla. Per visus aukštus yra net 76 koplyčios ir šventyklėlės, bet praeityje jų galėjo būti iš viso 108. Nišose pūpso įvairūs budos, dievybės globėjos, niršiosios dievybės... Kaip tik dabar turite unikalią progą išsiaiškinti ir įsigilinti į visų čia apgyvendintų personažų ir mokytojų prasmes, simboliką, istorijas. Įsitikinsite, kokia turtinga, įvairialypė, mitus ir tikrus istorinius faktus, gamtos ir žmogaus energiją į vieną magišką gumulą jungianti Tibeto budizmo kultūra. Reikšminga jos buveinė – pats Pelkoro vienuolynas. Jo fasadas vienija kinišką, tibetietišką ir nepalietišką stilius, o prietemoje skendinčios salės pribloškia budistinio meno gausa ir čia susigyvenusius net trijų mokyklų – Sakjapos, Kadamos ir Gelugpos – ženklų bei tradicijų sintezę. Toliau važiuosite gilyn į Tibeto vakarus. Aukščiausia planetos viršūnė **Džomolungma (Everestas)**, dar neseniai buvusi taip toli, – jau vos už 300 kilometrų! Bet kol kas siekite savo pažinimo everestų. Atvyksite į **Šigadzę**. Būtis beveik 4000 metrų aukštyje Jūsų jau neglumina. Viešite antrame pagal dydį Tibeto mieste, išsibarsčiusiame prie gyvastingos **Jarlungo ir Nijangčū upių santakos**. Šigadzė, pažodžiui „derlinga žemė“ (Xigatse), bene aukščiausią pakilimą išgyveno, kai **Tašilumpo vienuolynas** tapo Pančen Lamos būstine. Prie jo ir stabtelėsite. Vienas įtakingiausių ir gražiausių Tibeto gompių turi nutylėtą ir nuo pasaulio nublėptą įvykių. Pamenate, pasakojome, kad XVII amžiaus viduryje Dalai Lama V Tibete įgijo pasaulietinę valdžią? Pridursime: kai jis pasiskelbė Tibeto globėju Čenrezi įsikūnijimu ir tapo absoliučiu šalies monarchu, savo mokytoją, Tašilumpo vienuolyno vyriausiąjį lamą Lobsangą Chhokyi Gyentseną paskelbė Budos Odpagmedo avataru. Taip jis tapo Pančen Lama I. Dalai Lama ir Pančen Lama tiesiogiai nekonkuravo ir kuris nors iš jų nebuvo laikomas aukštesnis ar svarbesnis, tik Pančen Lama politiniame gyvenime nedalyvavo. Šios atgimėlių institucijos pamatai subraškėjo komunistinei KLR prisijungus „Vakarų lobyną“. Pančen Lamą X Pekino valdžia įkalino, o paleistas į laisvę dvasinis Tibeto vadovas greitai mirė. Kaip susiklostė Pančen Lamos XI gyvenimas, lieka

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškasis Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

atvira mįslė. Tibetiečiai sako, kad dar būdamas šešerių, berniukas dingo, o į jo vietą kinai pastatė komunistinei ideologijai artimesnį Gyaincaing Norbu. Po dvasingo turo galėsite atsipalaiduoti **Šigadzės turguje**. Gal eilėmis išdėstyti ir iškabinti meno dirbiniai, buities ir religiniai atributai sužadins Jūsų norą ką nors įsigyti lauktuvėms. Gal Lasoje tik atsargiai dairėtės ir dvejojote, o čia jau žinosite, ko tiksliai norite. O gal ir vėl tiesiog mėgausitės proga stebėti vietos žmones. Nepabijokite miestiečių pakalbinti. Tibetiečiai nėra drovūs, jie draugiški ir paprastai mielai fotografuojasi. Jei tik mėgstate bendrauti, jei norite pasižmonėti, šį vakarą tam ir išnaudokite, nes Jūsų laukia dvi laukinės dienos, kai žmonių būrius ir vėl pakeis nebylių, bet iškalbingų kalnų draugija. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

8 diena. Šigadzė – Šelkaras. Pusryčiai. Šigadzę paliekate ir toliau važiuojate vakarų link, į **Šelkarą** (New Tingri), vadinamuoju **Kinijos ir Nepalo draugystės plentu**. Savo piliečių migracija ir prekyba suinteresuota KLR 7-ajame dešimtmetyje tarp aukščiausių planetos kalnų nutiesė 806 kilometrų ilgio kelią, jungiantį Lasą ir Katmandu. Jau nuo senų laikų šie aukštikalnių miestai bendravo, per juos traukė piligrimai ir pirkliai. Asfaltuota automagistralė labai palengvino ir paspartino žmonių judėjimą tarp kaimyninių kraštų. Taigi, Jūs ir vėl – kalnų ir dangaus kelyje. Tibeto plokščiakalnis išraiškingai pereina į Himalajų grandinę. Į padanges besiveržiančio kraštovaizdžio spalvos ir formos keičiasi ir dera, priklausomai nuo saulės ir debesų flirto, sniego ir ledo triukų. Nereikalingi jokie filtrai, jokios redagavimo programos nuotraukoms, kuriose bus įamžintas Jūsų Tibetas. Čia stichija tokia stipri, kad pati modeliuoja ir ryškina tankų aukštumų reljefą. Pasistengsime, kad šiandien spėtumėte apžiūrėti garsųjį **Sakjos vienuolyną**. Nutolus nuo Šigadzės į vakarus 127 kilometrus, jis pasiekiamas išsukus iš pagrindinio plento ir pavažiavus dar 26 kilometrus. Jei laiko iš Jūsų nepaverš netikėtos kliūtys, Jūs būtinai užsuksite į **Sakją**. Kitaip nei dauguma į šios kelionės maršrutą įtrauktų vienuolynų, jis buvo įkurtas Sakjos ordinui 1073 metais, kai Gelug mokyklos dar nebuvo. Pats jo pavadinimas reiškia „pilkšvą, balsvą žemę“, kokia iš tikro būdinga centriniam Tibetui. Sakjos gompą iš kitų tibetietiškų dvasinių buveinių išsiskiria ir architektūra – jos stilius mongoliškas. Kelionę į Šelkarą tęsiete iš visų pusių apsupti kalnų smailių ir keterų, uolų kupurų ir vagų. Jūsų įspūdžiai stiprės ir didės sulig aplink matomomis Himalajų viršūnėmis ir skardžiais. Kai Šigadzės miestas bus likęs už 240 kilometrų, Jūsų autobusas kils aukštyn, kol pasieksite aukščiausią Draugystės automagistralės ir vieną aukščiausių, o gal ir patį aukščiausią Jūsų gyvenime geografinį tašką – **Gijatso perėją**, 5220 metrų virš jūros lygio. Ją žymi simboliniai vartai, apkaityti tarsi laukinio arklio karčiai besidraikančiomis maldos vėliavų juostomis. Vėjo gainamos, jos vis atsimušą į dangaus žydrinę ar rūko širmą ir taip primena, jog jau ne tik stovite ant pasaulio stogo, bet ir liečiate visatos skliautą. Atokvėpiui pasiūlysiu užsukti į vietos užėigą, kur galima bus užkąsti, atsigaiivinti. Kada nors tik dūsausite prisiminę tas akimirkas, kai su bendrakeiviais gurkšnojote arbatą ant vienos aukščiausių Himalajų perėjų... Tiesa, dėl deguonies stygiaus ore Jūsų kūnas gali apsunkti. Todėl patarsime čia ilgai neužsibūti. Po truputį leisitės žemyn ir pasieksite **Šelkaro miestelį**, įsikūrusį 4330 metrų aukštyje. Jūsų laukia kiti galingi regioniai ir išskirtiniai pojūčiai. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

9 diena. Šelkaras – Kyrongas. Pusryčiai. Šiandien vyksite į pasienio miestelį – **Kyrongas**. Artėdami link Nepalo, visą dieną grožėsitės pietų Tibeto aukštikalnių efektais. Per šią kelionę į viršūnių išbraižytus tolius žvelgdami nuo paausutų vienuolynų stogų ar stačių kelio atbrailų, jau turbūt pasijutote maža visos kūrinių dalelė. Jei dar nedaug urbanizuotą Tibetą galima būtų palyginti su beamžių dievybių ir dvasių sukurtu audeklu, tai jame, tarp stangrių uolų, aštrianosių, ilgasnapių ir bukų kalnų bei plačiarankių slėnių būtumėte tik vos įmatomi taškeliai, kutenami pasiutėlių vėjų, gairinami užsispyrėlės saulės, po savimi paliekančios ryškias spindulių juostas ar šešėlių teatrą. Jei tik kelionės sąlygos bus palankios, vakarop pasieksite **Kyronto miestelį**, kuris bus Jūsų atspirties taškas į **Nepalą**. Galėsite patys pasiūlyti, kieno kultūra ribinėje Himalajų kraštų vietovėje persveria – tibetiečių ar nepaliečių? O galbūt jų susitikimą šiandien nustelbia net į nuošaliausius Žemės plotelius besiskverbianti globalizacija? **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

10 diena. Kyrongas – Katmandu (Nepalas). Pusryčiai. Prasideda naujas Jūsų Himalajų regiono pažinimo etapas. Paliekate Tibetą ir štai, **Jūs jau – Nepale**. Pasienio miestelyje Jums padėsime sutvarkyti imigracinius ir muitinės formalumus. Kadangi kelias nėra tiesus, o važiavimo tempas priklausys nuo oro bei vairavimo sąlygų, kelionės laiką iki Katmandu galime tik atsargiai prognozuoti. Kelyje užtruksite apie 8 valandas. Jūs, kitų pasauliui atradėjai, jau žinote, kad kai kada į kelias valandas gali subėgti daugiau jaudinančių patirčių nei į kelias savaites ar net mėnesių mėnesius, leidžiamus kasdienėje rutinoje. Emociškai Jūs – vis toliau nuo namuose paliktos buities monotonijos ir rūpesčių ir vis arčiau **Nepalo sostinės Katmandu**. Turite unikalią galimybę fiksuoti ryškius jau šiek tiek kitokios, švelnesnės nei Tibete Nepalo gamtos potėpius. Ši šalis pietų Azijos žemėlapyje ištįsusi kaip ilgas takas tarp Indijos ir Tibeto. Dažniausiai turistams ji yra tik kaip pereinamasis koridorius. Mes sumodeliavome tokią kelionės programą, kad Nepale ilgiau pavišėtumėte. Ši šalis verta aplankyti dėl tokios pat įvairialypės kaip ir jos kalnuota aplinka kultūros bei istorijos. Čia savo įspaudų paliko skirtingos karalystės. XVIII amžiuje šalį suvienijo Gurkos valdovas Prithivis Narayanas. Kolonijiniais laikais kraštas buvo pavaldus britams. 1923 metais Nepalas paskelbė nepriklausomybę. Nuo antros XX amžiaus pusės į monarchų valdytos šalies politiką vis kišosi maoistai. 1996 metais Nepale prasidėjo pilietinis karas, kuris truko dešimt metų. Visai neseniai, 2008-iais, monarchija buvo pakeista į federalinę respubliką. Nepale priskaičiuojama kelios dešimtys gerokai besiskiriančių etninių grupių. Žinoma, didelės įtakos žmonių papročiams, gyvenimo tvarkai Azijoje turi religija. Dauguma nepaliečių išpažįsta Indijoje gimusį ir smarkiai išvešėjusį hinduizmą. Bet stiprios ir budizmo tradicijos. Manoma, jog būtent Nepale, Lumbinio vietovėje, VI amžiuje prieš mūsų erą gimė princas Sidharta Gautama. Budos mokymai skirtinguose regionuose prisitaikė prie vietos kultūrų ir išsišakojo į atskiras filosofijos linijas bei mokyklas. Tibete Jūs geriau pažinote vėliausiai susiformavusį, itin sudėtingą Vadžrajanos – Deimantinės Važiuklės budizmą ir Geltonkepurių sektos aplinką. Nepale praktikuojamas ir teravadinis, ir tantrinis budizmas, ir unikali jo atmaina, praktikuojama tik šioje šalyje, – nevarų budizmas. Ar jutote, kaip, toldami nuo Tibeto, pamažu leidotės? **Katmandu** atsidursite 1360 metrų aukštyje virš jūros lygio. Atvažiuavę į miestą, vyksite į restoraną ir dalyvausite **tradicinėje nepaliečių vakarieneje**. Tikra šventė smaguriauti šalyje, kuri turtinga kultūrų! Turės ko paragauti ir mėsavalgiai, ir vegetarai. Nepalietiškame skonyje, priklausomai nuo to, kuriame šalies regione ir kokios tautybės žmogaus restorane lankotės, galite aptikti ir kario ar kitokio indiško aitrumo bei daržovių, – nes dauguma išpažįsta hinduizmą, kuris formaliai draudžia valgyti mėsą, – ir savitų, aštrokų ožkos, šerno ar buivolo patiekalų – juos mėgsta nevarai, mat jie išpažįsta budizmą ir jų racionas ne taip suvaržytas kaip tų, kurie sąžiningai paiso hinduizmo atneštų nuostatų apie mitybą, – ir visai paprastų kalniečių patiekalų iš makaronų ir bulvių. Tradicinis nepaliečių patiekalas – daal bhaat, tai ryžiai ir lęšiai su marinuotomis daržovėmis. Vietiniai įpratę atsigaiivinti šviežiais vaisiais ir jų kokteiliais. Skanaus! **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė** Pastaba: atsidarius Žangmu pasienio punktui, **Nepalą pasieksite per jį**. Pastaba: nesant galimybei kirsti Tibeto–Nepalo sienos automobiliu ar autobusu, 2-8 kelionės dienas keliausite po Tibetą, maršrutas bus patikslintas, o 9-tą kelionės dieną iš Lasos skrisite į Katmandu (skrydžio bilietai už papildomą mokesį).

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškasis Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

11 diena. Katmandu: Durbaras, Svajambunatas, Pašupati šventykla, Baudanato stupa. Pusryčiai. Visą dieną skirsite aktyviai pažinti su Katmandu. Šis Himalajų tarpukalnės miestas, turintis pasakiško grožio dievų buveinių ir stipriai juntamą skirtingų tikėjimų aureolę, nusipelnė būti palyginamas su šventykla. Jūs tuo įsitikinsite apsilankę centrinėje – **Durbaro aikštėje**. Ji neatsiejama nuo aplink tarsi medžiai skirtingais karalysčių laikotarpiais išaugusių hinduistinių šventyklų. Po truputį gyvai įsilieksite į užburiančią Katmandu atmosferą. Ją sudrumstė, tačiau jos iki galo neišskleidė nei 1934 metais, nei 2015 metų pavasarį Nepalą sukrėtęs žemės drebėjimas. Jis driokstelėjo ir karalių rūmams Narayanhiti, bet neatėmė iš jų monarchinės dvasios, kurios Jūs ten irgi ieškosite. Taip pat vyksite į vakarinį Katmandu **Svajambunato (Swayambhunath) priemiestį**. Ši piligriminė ir mitinė vietovė ypatinga tuo, kad ji svarbi ir budistams, ir hindams. Be to, tai vienas seniausių religinių statinių Nepale, kurio pradžia nuveda į V amžių, nors esti spėjimų, kad pirmoji šventykla, kuri vėliau buvo sugriauta, galėjo iškilti dar III amžiuje prieš mūsų erą, garsiojo Indijos imperatoriaus Ašokos laikais. Kopsite 365 laiptelius į savo didžiausio atkaklumo ir žingeidumo, netgi savo pačių prakaito vertą **Beždžionių kalvą**. Čia į Jus žvelgs – žvelgs iš tikro – nežemiško grožio stupa tarsi išsipusčiusi būtybė baltame apsiauste, ant galvos užsidėjusi auksinę karūną. Stupos kupolas atitinka visą pasaulį ar kosmosą, o atmerktos akys reiškia išmintį ir atjautą, kuri pasiekama po nušvitimo. Kodėl virš akių poros vaizduojamas ir taškas, būdingas hindų kultūroje, budistai paprastai aiškina taip: esą Budai pamokslaujant, kosminiai spinduliai šviečia iš šios trečiosios akies, kad jie galėtų paveikti viršuje, dangaus platybėse, esančias būtybes ir šios nusileistų į Žemę pasiklausyti didžiojo mokytojo. Stilizuota nosis, kuri, kaip pamatysite iš arti, primena klaustuką, gali būti suprantama kaip kelias į nušvitimą... Atsidursite daugybės šventyklėlių ir stupų „miške“, kurio viena didžiausių puošmenų – vienuolynas. Toliau suksite į rytinį Katmandu pakraštį. Ten, prie Bagmatės upės, puikuojasi viena svarbiausių Nepale, daugybe legendų gyva hindų šventyklų, skirta dievo Šivos inkarnacijai – Pašupačiui, vietinių vadinamam Pashupatinath. Šis gyvulių viešpatis yra pagrindinė Nepalo dievybė. Ji savo įmantrumu gali drąsiai rungtis su Tibeto budizmo veikėjais ir nunešti į dar painesnę, dar gausesnę, dar senesnę hindų mitologiją. Šivos garbintojų pilna ir ritualų sklidina **Pašupačio šventykla**, statyta XV amžiuje, traukia tūkstančius maldininkų. O iki šiurpų magiškos laidojimo ir apsiprausimo apeigos upėje, kurių fragmentų matėte tik svetimose nuotraukose arba viešėdami Indijoje, čia Jums taps artima realybe. Tik palikite savo jėgų ir nuostabos dar vienam UNESCO objektui, vienai didžiausių pasaulio stupų ir svarbiausių budistinių centrų Nepale – **Baudanatui**. 36 metrų aukščio bokštas su didžiuliu gaubtu, manoma, buvo pastatytas V arba VI amžiuje. Turbūt neatsitiktinai ši taip pat veidą turinti šventovė iškilo svarbiame kelyje tarp Indijos ir Tibeto. Gidas Jums atskleis vietos legendų, kuriose minimas ir Padmasambava. O pradžia verta žinoti, jog stupa išdėstyta mandalos pavidalo erdvėje. Apskritas pagrindas simbolizuoja Žemę, stupos puskupolis – vandenį, bokštelis su 13 laiptelių link nirvanos – ugnį, skėtis – orą, o smailė – dangų. Pamatysite, kad Žemės ir kosmoso elementus apjungianti stupa iš viršaus žemyn leidžiasi terasomis, o ant šių – įrengtos dar mažesnės stupos. Virš jų plevėsuoja maldos vėliavos. Stupą palei sieną juosia maldos būgnai. Susikaupę ratus suka maldininkai. Toliau – budistiniai vienuolynai... Ne, visa tai – ne pasaka, o kerinti Himalajų tikrovė, į kurią pateksite ir Jūs. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

12 diena. Katmandu – Patanas – Nagarkotas. Pusryčiai. Šiandien Jūs ir vėl patirsite tą mįslingą jausmą, kai sienos tarp istorijos ir mitų, tarp kasdienės rutinos ir ritualų ištirpsta. Pirmiausia aplankysite vieną didžiausių Nepalo miestų – **Pataną**, kurį nuo Katmandu skiria tik Bagmatės upė. Patano išskirtinumas – nuo žemės grindinio iki padangės, į kurią stiebiasi gražiausios šalies šventovės, ore plevėnanti senovė. Dabar Patanas vadinamas miestu muziejumi, Nepalo festivalių ir švenčių sostine, tradicinių amatų bei meno centru. Jis buvo įkurtas, kaip istorikai atseka, greičiausiai III amžiuje prieš mūsų erą, Kiratų dinastijos valdymo metu. Ilgainiui miestas plėtėsi, ypač suklestėjo Mallasų, regioną užvaldžiusių XIII amžiuje, laikais. Tiek daug pasakojimų apie dievus paskui Pataną seka, kad, atrodo, jį pastatė ne žmonės, o pačios sakmės! Ir įdomių, prasmingų pavadinimų jis turi. Vienas jų – sanskritiškas – Lalitpuras, „grožio miestas“. Nevarai jį vadina Jala. Bet užteks žodžių, metas – tyriausioms emocijoms, švenčiausioms potyriams, kuriuos Jumyse pabudins rusvų, rausvų, pilkšvų keliaaukščių šventyklų, apvalių stupų ir įmantrių iki mažiausių dekorų smulkmenų bokštelių, karališkųjų rūmų, darniai išsibarsčiusių aplink centrinę aikštę, ansamblis. Apsižvalgę Patane, toliau judėsite Nepalo vidurio link, į dar vieną šalies stebuklą – **Nagarkotą**, 32 kilometrai nuo sostinės Katmandu. Po truputį kilsite vis aukščiau. Jūs – ir vėl arčiau Himalajų padebesių. Senasis Nepalo miestelis, kuris kadaise kaip fortas atliko gynybinę funkciją, plyti beveik 3000 metrų aukštyje. Jį globoja žalios kalnų terasos, o tolimą horizontą balina ir sidabruoja snieguotos ir ledinės aukščiausių planetos kalnų kepurės, tarp jų – Everestas. Jei anksčiau jį išvysti trukdė nenusipėjamas aukštikalnių oras, dabar turėsite dar vieną šansą juo pasigrožėti, kartu – pajauti, kokia talentinga Himalajų tapytoja yra saulė. Šiandien, pasitinkant saulėlydį kalnuose, Jums tik liks be žodžių žavėtis vakarėjančiu Nepalą, kurio vaizdas įkūnija tą Jūsų išsvajotąją, niekuo nepakeičiamą, didžiausiam polėkiui prilygstančią tauriąją Aziją. Kaip magiškai jos spalvų tonai ir nuotaikos keičiasi skirtingu laiku, patikrinsite ir rytoį. O šį vakarą dar pasivaikščiosite po patį Nagarkoto miestelį. Jame verta bent laikinai žvilgsnį atitraukti nuo visagalių tolių ir apsidairyti arčiau – paganyti akis po kuklias, ramias gatves ir, kaip pasaulio klajūnai pastebi, „komercijos nesugadintus“ vietos žmones. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

13 diena. Nagarkotas – Baktapuras – Katmandu. Šiandien keliatės anksti, kad patirtumėte brangiausią estetiką, kokią tik gali dovanoti Himalajai. Vakar kalnuose saulę palydėjote, šiandien ją čia sutiksime. Jei šiam ankstyvam ritualui nesutrukdys irgi ne mažiau vaizdingas rūkas, žvelgsite, kaip iš už gigantiškų sniego ir ledo sienų kylanti saulė dažo aukščiausias planetos viršūnes ir savo spinduliais nušviečia priekalnes ir Katmandu slėnį. Tai bus tinkamas momentas apmąstyti mūsų būtį aiškinančią Rytų filosofiją: viskas šiame pasaulyje sukasi ratu ir cikliška, viskas yra laikina, išskyrus patį laikinumą, viskas turi savo pradžią ir pabaigą, visi gimsta, miršta ir vėl atgimsta. Po saulėtekio grįšite į viešbutį papusryčiauti, susikrausite kelionės mantą ir važiuosite į **Baktapurą**. Čia dar su didesne jėga plūstelės istorija. Ji apsigyvenusi ne tik įspūdingoje, į UNESCO paveldą įtrauktoje architektūroje bei akmenimis grįstose gatvėse, bet ir žmonių papročiuose, tradicijose. Miestas labai brangina savo praeitį. O pradėjo jis kurtis dar IX amžiuje ir ilgai buvo nevarų gyvenimo centru, taip pat svarbiu karavanų kelio tarp Indijos ir Tibeto tašku. Baktapuras iš sanskrito kalbos išvertus reiškia „atsidavusiųjų miestas“. Norime, kad neskubėdami pasivaikščiotumėte po jo istorines vietas ir **Tamadhi aikštę**, kurioje nepaprastą aurą kuria XVIII amžiuje statytos šventyklos. Grožėkitės nuostabiais raižiniais puoštais **Mallų dinastijos rūmais**, anksčiau vadintais „Rūmais su 55 langais“, XVIII amžių menančia bokšto pavidalo **Batsala Devi šventykla**, akmeniniu stulpu su bronzine karaliaus **Bhupatindros skulptūra** ir kitomis autentiškomis prašmatnybėmis. Jus maloniai nustebins ir vadinamieji **Auksiniai vartai** su paausuoju stogu bei reljefu ir bronzinėmis durimis. Po miesto apžiūros užsuksite į vietos amatininkų dirbtuves. Galėsite smalsauti ir stebėti, kokie ekspresyvūs suvenyrai, dekorų elementai, saviti buitės rakandai, originalios akmeninės ir geležinės skulptūros gimsta kūrybingų ir darbščių čiabuvių rankose. Prieš atsiveikindami su Nepalą, turėsite progą išsirinkti originalių, šį šiltą, nuolat besišypsantį Azijos kraštą priminsiančių lauktuvių. Net jei nieko nenorėsite parsivežti, smalsumas Jus vedžios po

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškasis Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

dirbtuves ir sotins egzotiškomis Nepalo detalėmis, kokias gali sukurti tik istorija ir Himalajų žmogaus vaizduotė. Baktapurą ir Katmandu skiria tik 16 kilometrų. Tad vakarėjant grįšite į sostinę. Rytų prasidės dar vienas ypatingas Jūsų kelionės etapas. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

14 diena. Katmandu – Paro – Timpu. Pusryčiai. Važiuosite į Katmandu oro uostą. Skrisite į vakarų Butaną, **Paro miestelį**. Visiškai nauja, jaudinamai pakili kelionės dalis prasidės dar danguje. Jūs jau pažinote Himalajų didybę, pakėlę galvą į viršų ir žvelgdami į horizontą. Jei skrydžio metu dangus bus skaidrus, leisdami į žalią Paro slėnį, pro lėktuvo langą galėsite stebėti bei įamžinti aukščiausių planetos viršūnių tankmę iš viršaus. Po skrydžio padėsime Jums sutvarkyti atvykimo į šalį ir vizos formalumus. Oro uoste grupę pasitiks naujas gidas, kurio lydimi vyksite į Paro miestelį papietauti ir trumpai ekskursijai. Ar galite patikėti, kad Jūs patekote į laimės šalį? **Butanas** – vienintelė pasaulio valstybė, kuri taiko bendrosios nacionalinės laimės strategiją: nors jos neaplenkė technologinė modernizacija, karalius ir vyriausybė vis dar atsargiai įsileidžia naujoves ir imasi veiksmingų priemonių, kad dėl savo šalies žmonių gerovės išsaugotų gamtą bei autentiškas tradicijas. Tikimės, kad viešnagė Butano karalystėje Jums ne tik paliks ilgaamžių įspūdžių, bet ir padės Jums pritraukti laimės jausmą. Jau netrukus pradėsime tyrinėti, iš ko ji susideda Griaustinio drakono žemėje. Būtent taip – Druk Yul – butaniečiai vadina savo kraštą, patogiai įsmigusį Himalajų guolyje tarp Indijos ir Tibeto. Istorikai, mėginantys atsekti jo ištakas ir raidą, kelia prielaidą, kad dabartinėje Butano teritorijoje gyvavo gentinė valstybė, kurią VII amžiuje užkariavo Tibetas. Griaustinio drakono žemėje egzistavo daug atskirų kraštų, kuriuos valdė vadinamieji debai – valdovai, pagal titulą ir statusą artimi kunigaikščiams. Manoma, kad dabartinė, dzongkha – botijų kalba kalbanti tauta tuo metu kūrėsi iš tibetiečių botijų. Butano, kaip vieningos valstybės, istorija prasidėjo XVII amžiuje, kai Tibeto Drukpa Kagyu linijos vadovas Ngawangas Namgyalas, dėl tarp skirtingų sektų kilusių konfliktų turėjo iš savo šalies bėgti. Pasitraukęs į Butaną, jis čia sukūrė vientisą valstybę ir tapo jos dvasiniu lyderiu – šabdrungu. Ši atgimėlių institucija Butane išsilaikė iki pat XX amžiaus pradžios, kai valdžią šalyje išsikovojė ir dideles reformas įvykdė Ugyenas Wangchukas. Jis įkūrė monarchiją, o jo pradėta dinastija valdo ir dabar. Nors anuometis karalius šalies užsienio politiką atidavė britams, Butanas nepriklausomybę išlaikė. 2007 metais šalyje įvyko pirmieji demokratiniai parlamento rinkimai, o 2008-iais naujuoju valdovu tapo Jigmė Khesaras Namgyelis Wangchukas. Būdamas 31 metų, jis 2011-iais vedė dešimčia metų jaunesnę studentę Jetsun Pemą. Beje, ar pritarсите, kad tai viena žavingiausių šiuolaikinio pasaulio porų? Prieš kelionę į Butano sostinę **Timpu** aplankysite **Rinpungo dzongą** – didelį, įtakingą Drukpa sektos vienuolyną ir fortą. Gali būti, kad apžiūrinėdami jo tvirtus mūrus, XVII amžiuje kalnų fone išaugusius ant Paro Ču upės kranto, ar sakraliąsias sales, patirsite deja vu. Jausmas, tarsi čia viešite nebe pirmą kartą, gali užplūsti ne tik todėl, kad Butano architektūra atkartoja tibetietišką stilių. Rinpungo dzongo apylinkėse buvo filmuojamos kai kurios 1993 metais sukurtos Bernardo Bertolucci dramos „Mažasis Buda“ scenos. Taip pat užsuksite į Nacionalinį muziejų. Jums tai bus puiki pažintis su Butano istorija ir kultūra preliudija. Su Paro atsisveikinsite laikinai – čia dar grįšite. Jūsų kelionė į sostinę Timpu, esančią už 50 kilometrų, truks apie pusantros valandos. Tai Jūsų neįkainojamas laikas gėrėtis dar mažai globalizacijos paveikto, masiniam turizmui nesilankstančio, tik patiems atkakliausiems pasaulio atradėjams atviro Butano kraštovaizdžiu. Vakare atvažiuosite į šventės dvasia šurmuliuojančią sostinę. Gerai pailsėkite, kad rytą ir Jūs taptumėte jos stebėtojais bei dalyviais. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

15 diena. Timpu: Tseču festivalis. Prabundate ir pusryčiaujate vienintelėje pasaulio sostinėje, kurios gatvėse nėra šviesoforų (bent kol kas). Viešite laimingų žmonių šalies sostinėje, kurioje šiuo metu vyksta populiariausias kasmetis **festivalis – Tseču (Tsechu)**. Budistų kraštuose pagal tibetiečių Mėnulio kalendorių rengiamos šventės, kurios atkuria garsių religinių veikėjų istoriją ar jų gyvenimo įvykius ir sutampa su svarbiais virsmiais gamtoje, yra gyvas magijos teatras. Tuo metu istorinis ir esamasis, mitinis ir realusis laikas susilydo į nenutrūkstamą, vientisą ryškiausių Azijos spalvų, pačių fantastiškiausių pavidalų, stebuklingų garsų ir ritualinių judesių dermę. Jų galia tokia didelė, kad gali pakeisti Jūsų būseną ar sužadinti lig tol snaudusias stiprias emocijas. Jūsų patirtis bus ekstatiška! Tseču festivalis skirtas pagerbti Tibeto budizmo įkūrėjui Padmasambavai. Per šimtmečius sudievinas Vadžrajanos mokytojas buvo tikra istorinė asmenybė, gyvenusi greičiausiai VIII amžiuje. Tik laikui bėgant faktai sumišo su legendomis. Netgi esti versijų, kad tuo pačiu – Padmasambavos vardu vadinami keli skirtingi tantrinio budizmo skleidėjai. Guru Rimpočė (iš tibetiečių kalbos išvertus – „Brangus Mokytojas“) kildinamas iš tuometės Udijanos karalystės. Paplitusi legenda, jog į šį pasaulį Padmasambava atėjo jau būdamas aštuonerių metų, ir atsirado jis ne iš moters įsčių, o lotoso. Tibeto valdovas Trisongas Detsenas garsųjį dvasinį adeptą pakvietė į savo kraštą, kad šis čia sustiprintų budizmą. Keliaavo jis ir po kitus Azijos kraštus. Anot sakmų, lankydamasis Butane Padmasambava aplankė mirštantį karalių Sindhu Rają. Kad jis pagytų, Guru Rimpočė atlikinėjo terapinius šokus. Po kurio laiko valdovas esą pagijo. Norėdamas „Gimusiajam lotose“ mokytojui atsidėkoti, karalius jam leido šiame krašte skleisti tantrinį budizmą. Tseču festivalio metu vienuolynai išskleidžia tongdrelį – milžinišką šilko tanką su Guru Rimpočės atvaizdu. Svarbiausia ir pati įspūdingiausia šios metų šventės dalis – tai vadinamieji čam šokiai. Skambant, baubiant, trimititiant ir griaudint pučiamiesiems bei perkusiniams instrumentams, budizmo personažų gyvenimą ar įvairių jėgų kovas demonstruoja persirengėliai, užsidėję už žmogaus veidą keliskart didesnes kaukes su išsprogusiomis akimis, plačiomis burnomis, sarkastiškais šypsenomis... Tai pati tinkamiausia proga kiek įmanoma arčiau pabūti prie atgijusių epinių ir mistinių Tibeto budizmo būtybių. Per pertraukas tarp nežemiškai teatrališkų pasirodymų pasiūlysite pavaikštinėti po šventinę mugę. Daugybė žmonių miesto gatvėmis vaikso pasipuošę tradiciniais krašto kostiumais. Vyrai dėvi gho – į kimono panašius apsiaustus iki kelių, o prie jų derina ilgas kojines arba tampres. Vyriškos skaros spalva atspindi rangą ir padėtį visuomenėje. Pavyzdžiui, geltona priklauso tik karaliui, o oranžinė skara dabinasi ministras. Moterys dėvi spalvingas ornamentuotas kiras – ilgas sukeles, ant kurių užsimeta švarką. Pusiaur klajokliai iš rytų Butano – bramaisai ir brokpos rengiasi kitaip – paprastai dėvi drabužius iš jaco ar avies vilnos. Festivalio užlietos miesto erdvės – tai pati didžiausia butaniečių mados scena! **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

16 diena. Timpu – Punaka. Pusryčiai. Tęsiate pažintį su karališkąja Himalajų šalimi. Šiandien iš pradžių laiką leisite dabartinėje sostinėje Timpu, vėliau pajudėsite į buvusią sostinę **Punaką**. Apsilankysite **Timpu dzonge – Tashichoedzong**. Vakariename Vang Ču upės krante pirmasis dzongas buvo pastatytas dar XIII amžiuje lamos Gyalwos Lhanapos, Drikung Kagyu sektos atšakos Lhapa įkūrėjo, iniciatyva. 1641 metais jį perėmė šalį suvienijęs Ngawangas Namgyalas. Išgyvenęs gaisrų, žemės drebėjimų, kelis kartus atstatytas ir plėstas, dabar dviaukštis dzongas su triaukščiais bokštais paauskuotomis stoginėmis kiekviename kampe ir senuoju centriniu bokštu, vadinamu utse, nuo 1968 metų yra Butano vyriausybės būstinė. Senų ir XX amžiuje iškilusių pastatų kompleksas šiandien glaudžia iš viso 30 šventyklų bei altorių, skirtų įvairiausioms dievybėms, čia įkurta ir karališkosios šeimos rezidencija. Ar galite įsivaizduoti, kad valdžios pastatas šliejasi ne prie kitų valstybės administracijos gargarų ar stiklinių dangoraižių, ne prie pagrindinės miesto aikštės, supamos plačių, judrių asfaltuotų gatvių, kuriose automobilių eismas – pats intensyviausias, o stūkso visiškoje atskirtyje nuo centro, grynų oru kvėpuojančiame žaliame

Trys didžiosios Azijos paslaptys: dvasingasis Tibetas, mistiškasis Nepalas ir karališkasis Butanas 20d. Kelionės programa

lauke, priešais kalnus, ant laukinio upės kranto? Pasigrožėję Timpu dzongu, važiuosite apžiūrėti **Nacionalinės bibliotekos**, kurioje saugomos ypač vertingos religinės knygos ir senieji tekstai. Ir vėl įsitikinsite, jog Butane stengiamasi išlaikyti vientisą aplinkos ir architektūros stilių. 1984 metais pastatytas aštuoniakampis keturaukštis bibliotekos pastatas yra dzongo struktūros ir sukuria jaukią šventyklos atmosferą. Taip pat šiandien nuvyksite prie Simotkha dzongo. Senovėje žmonės tikėjo, kad jis apsaugo nuo demonų. Butaniečiai jį dar vadina Sangak Zabdhon Phodrang – „Slaptų mantrų gilios reikšmės rūmais“. Pastatyti jie buvo garsiojo šabdrungo Ngawango Namgyalo laikais. Manoma, kad tai pirmasis dzongas iš visų, kurie iškilo jau suvienytame Butane. Siekdami Jums parodyti vietinę kultūrą iš vidaus, į programą įtraukėme ir vizitą **Tradicinių menų centre**, kur iš arti galėsite stebėti, kaip atsiranda mistiški tankų piešiniai ant drobės, medžio drožiniai, kaukės, statulos, butanietiški kostiumai. O kad įsitikintumėte, jog pasaulyje greta visiškai jaunutės cheminės farmacijos pramonės gyvuoja tūkstančiais metų senesnės, laiko patikrintos gydymo sistemos, pakviesime užsukti į **Nacionalinį tradicinės medicinos institutą**. Jo muziejuje eksponuojama bene 300 vaistažolių rūšių, mineralų ir gyvūnų dalių, naudojamų herbalinėje medicinoje. Tradicinėse Rytų medicinos sistemose, tarp jų – ir Butano, ligos diagnozuojamos, jų simptomai nustatomi, priežastys išsiaiškinamos, sutrikimai į tam tikras kategorijas skirstomi visiškai kitaip nei šiuolaikinėje Vakarų medicinoje. Tad jei esate atviri „svetimybėms“, praturtėsite naujomis žiniomis apie natūralius gydymo būdus bei gamtos dovanojamas gėrybes. Po itin intelektualios ekskursijos važiuosite į **Punaką**. Kol ilsitės, mėgautės pro langą regimu Himalajų atviruku. 85 kilometrų ilgio kelią tarp Timpu ir Punakos nukloję pušų ir kedrų miškai. Po truputį kilsite aukštyrą ir 3050 metrų aukštyje pasieksite Dočulos perėją. Jei bus šviesu ir skaidru, prieš Jus atsivers dangiški vaizdai. Tai – tas tyras ir skaidrus Butanas, pasidabinęs kalnų girliandomis, saulės spindulių karoliais, debesų pūkais ir medžių skaromis. Gryno oro ir švelnių kontūrų pripildyta panorama galėsite gerėtis vietos užkandinėje. Kelionę tęsime, artėdami derlingąjį Punakos slėnį. Vakare pasieksite Punakos miestą. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

17 diena. Punaka – Paro. Dar viena pakilaus grožio ir nuostabių patirčių prisodrinta kelionės diena. Dar vienas neeilinis šansas pažinti rytietiškos laimės pavidalus. Šiandien daug laiko praleisite grynami ore, daug malonaus darbo turės Jūsų kojos. Ir vėl švęs Jūsų akys, svarbiausia – ir širdis. Po pusryčių vyksite prie vieno seniausių ir galingiausių Butano fortų bei vienuolynų – **Punakos dzongo**, kuris dabar įtrauktas į bandomąjį UNESCO vertybių sąrašą. Visas jo pavadinimas Pungtang Dewa chchenbi Phodrang reiškia „Didžiosios palaimos rūmus“. Pateksite į palaimingą Punakos-Vangduje slėnio glėbį: gyvų mėlynųjų palisandamedžių žiedų dabinamą šešiaaukštę istorinę valdžios ir budizmo mokymų buveinę saugo kalnų juostos ir Po Ču (Tėvo) bei didžiosios šalies upės Mo Ču (Motinos) santaka. Moderniaisiais laikais, iki 1955 metų, šis dzongas buvo šalies vyriausybės būstinė. Dzonge saugomos šventos relikvijos. Legendos apie jį nuneša į Padmasambavos pranašystę, esą „žmogus, vardu Namgyalas, atvyks prie dramblio formos kalvos“ ir pastatys šventovę... Būtent čia 2011 metų spalio 13 dieną susituokė dabartinis Butano karalius Jigme Khesaras Namgyelas Wangchuckas ir Jetsun Pema. Šiandien aplankysite ir **Khamsum Yulley Namgyal čorteną**. Tai ne visai tradicinė šventykla ar paminklas mirusiesiems. Grakščioji laiptuotoji stupa ant kalvos, dunksančios virš Punakos slėnio, statyta šiame amžiuje, ir pagrindinė jos paskirtis – pritraukti taiką bei harmoniją visoms gyvoms būtybėms. Šio stilizuoto čorteno idėjos sumanytoja – Karalienė Motina, viena iš buvusio Butano karaliaus Jigme Singye Wangchuko žmonių. Vien kelionė link unikalsios stupos pažers Jūsų energijos vertų staigmenų. Šventovėje Jus pasitiks ir niršiosios dievybės, ir pats Buda Šakjamunis. Jei Butanas yra laimė, jei jo gamta – poezija, tai horizontai aplink čorteną yra eilės apie laimę. O kas tai, kiekvienas turi savo atsakymą ir pajautimą. Kai kam iki visiškos laimės trūksta tik vaikų. Butane yra šventa vieta, kurią lanko poros, norinčios pagausinti šeimą. Tai – Išprotėjusio šventojo vienuolynas (**Chime Lhakhang**). Tokį pavadinimą jis pelnė dėl nestandartinių ten XV amžiuje gyvenusio lamos Kunlėjaus pažiūrų bei išsišokėliško elgesio. Pasak legendų, šis lama gebėjo savo falu sutramdyti demones. Manoma, kad vienuolyną įkurdintą medinį ir pasidabruotą stačią penį pats Drukpa Kunlėjus iš Tibeto ir atbogino. Dabar šiam falui lenkiasi žmonės, vildamiesi pagyti nuo nevaisingumo. Tradiciškai Butano kultūroje falo ženklas siejamas su tikslu atmušti blogą akį ir piktus palinkėjimus. Bet viskas, kas turi nepaprastos galios ir pinigais neišmatuojamą vertę, pasiekama ir gaunama nelengvai. Vienuolynas įsikūręs 10 kilometrų už Punakos. Autobusas sustos Lobesos kaimelyje, iš kurio eisite pėsčiomis apie 20 minučių kukliu taku. Laukia žygis su staigmenomis! Po pietų važiuosite į **Paro** – miestą, nuo kurio pažintį su Butanu ir pradėjote. Bet metas trumpam pailsėti nuo istorinių ekskursijų. Esame Jums suplanavę viešnagę vietinių žmonių namuose. Norime, kad lankydamiesi uždaroje, dar senųjų tradicijų nepraradusioje Azijos šalyje, pažvelgtumėte į čiabuvių gyvenimą iš vidaus. Vaisindamiesi namų gamybos vynu – ara, turėsite galimybę pabendrauti su šeiminkais. Galbūt Jums vis dar yra pakibę per kelionę likusių neatsakytų klausimų apie čiabuvių papročius ar įpročius. Galbūt Jus domina neformali nuomonė ir paprasta paprastų žmonių patirtis. Jei reikės, gidas Jums patarpininkaus ir vertėjas. Vakare atvyksite į Paro. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

18 diena. Paro – Tigro lizdas – Kijiču Lakangas – Paro. Pusryčiai. Paskutinė turų, kokių net patys sau pavydėsite, diena. Butane keliaudami padarėte nedidelį ratą ir grįžote į Paro miestelį, kad pasiektumėte aukščiausią ypač turiningos programos viršūnę. Šiandien važiuosite į stulbinančią vietovę, kurią lig šiol matėte tik kelionių kataloguose. Ikoninis Butano fragmentas Jums taps tiesiog ranka pasiekiamas. Taip, galų gale Jūs aplankysite **Taksango vienuolyną**, pavojingai pakibusį 3120 metrų aukštyje ant svaiginamai stataus uolos skardžio! Kelių valandų žygis pėsčiomis gaivaus pušyno ir kalnų apsuptyje Jums leis išbandyti ne tik savo įgimto gebėjimo stebėtis, bet ir drąsos bei fizinės ištvermės ribas. Pažinimo adrenalinas Jus akmeniniais laiptais, tai kylančiais aukštyrų, tai besileidžiančiais žemyn, ves prie vieno įspūdingiausių žmogaus ir gamtos architektūros kūrinių. Į iškilią šventovę akis nukreipus iš ant kalno keteros įkurtos lauko kavinukės, ekstremalus reginys atima amą, jautresniems ištrykšta ašara. Grįždami iš vienuolyno, čia stabtelėsite arbatai ir jau ramesniam pasigėrėjimui apačioje likusio Paro slėnio bei priešais dunksančių gigantiškų uolų ir ant jų krašto įsispraudusios šventyklos vaizdais. Pastatyta ji buvo 1962 metais, bet pati jos vieta, vadinama Tigro lizdu, nuo senų laikų garsėja istorijomis apie Jums jau žinomą Padmasambavą. Viena iš legendų byloja, jog Guru Rimpočė į šią nuošalią aukštumą atlikė ant tigro nugaros ir, kaip ano meto dvasiniam adeptams buvo įprasta, oloje meditavo trejus metus, tris mėnesius, tris savaites, tris dienas ir tris valandas. Po žygio į Tigro lizdą vyksite apžiūrėti vieno seniausių Butane **Kijiču Lakango vienuolyno**. Pastebėsite, kad jo aplinka skiriasi nuo tradicinių butanietiškų pilių-šventyklų. Šis gompa Butane atsirado žymiai anksčiau nei buvo pradėti statyti dzongai. Jis iškilo VII amžiuje tuomečio Tibeto valdovo Songtseno Gampo rūpesčiu. Dideliais gerkšniais gerkite budistinę ramybę, kad jos užtektų parsivežti ir namo. O kitų, kur kas žemiškesnių ir labiau apčiuopiamų, lauktuvių galėsite įsigyti vakare laisvu metu jaukiame Paro miestelyje. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

19 diena. Paro – Katmandu. Anksti ryte išvažiuojate į Paro oro uostą. Skrydis iš Paro į Katmandu. Pervežimas į viešbutį. **Nakvynė viešbutyje/svečių namuose. Maitinimas: pusryčiai ir vakarienė**

20 diena. Katmandu – Stambulas – Vilnius. Pervežimas į oro uostą. Skrisite namo per Stambulą (galimi kiti skrydžio variantai). Vakare leisitės Vilniuje. **Maitinimas: pusryčiai**

Įskaičiuota į kelionės kainą

- Kelionė patogiu mikroautobusu/autobusu (visi pervežimai pagal programą).
- Visi viešbučiai ir svečių namai kruopščiai atrinkti GRŪDOS kelionių ekspertų: 18 nakvynių 3-4* viešbučiuose arba svečių namuose (pagal šalies kategoriją) su pusryčiais (esant ankstyvam išvykimui iš viešbučio gali būti pateikiami pusryčių paketai)
- Dviejų kartų maitinimas Nepale ir Tibete.
- Trijų kartų maitinimas Butane.
- Ekskursijos pagal programą ir įėjimo mokesčiai į programoje nurodytus objektus.
- Kvalifikuotų vietinių anglškai kalbančių gidų paslaugos.
- Profesionalaus kelionės vadovo iš Lietuvos paslaugos.
- Valstybės mokesčiai Butane.
- Kelionės dokumentų sutvarkymas.

Neįskaičiuota į kelionės kainą

- Tarptautinio skrydžio Vilnius - Stambulas – Pekinas; Katmandu – Stambulas - Vilnius bilietai su oro uostų mokesčiais (galimi ir kiti skrydžio variantai), kurių kaina vidutiniškai svyruoja nuo 1000 Eur/asm (kaina priklauso nuo aviakompanijos vykdomų akcijų, bilieto pirkimo dienos, sezoniškumo).
- 3 skrydžio bilietai Pekinas – Lasa; Katmandu – Paras – Katmandu su oro uostų mokesčiais. Kaina nuo 1400 Eur/asm (skrydžių kainos gali kilti ir bus patikslintos rezervuojant kelionę).
- Kinijos viza ~ 220 EUR
- Nepalo viza ~ 45 USD
- Butano viza ~ 40 EUR
- Medicininių išlaidų draudimas užsienyje (privalomas), nelaimingų atsitikimų, bagažo ir neįvykusios kelionės draudimas (pagal pageidavimą).
- Asmeninės išlaidos, arbatpinigiai vietiniams gidams 2-3 EUR asm. (dienai) ir vairuotojams 1-2 EUR asm. (dienai), gėrimai pietų ir vakarienų metu, kitos nepamintėtos išlaidos.

Svarbi informacija

Daugiau informacijos: <https://www.gruda.lt/naujienos/esim-virtuali-korteile>

Papildoma informacija

- Kelionės organizatorius pasilieka teisę optimizuoti maršrutą likus mėnesiui iki kelionės pradžios.
- Pasikeitus skrydžių, traukinių, keltų tvarkaraščiams, lėktuvų bilietų ir/arba kitų paslaugų kainoms, valiutų kursams, kelionės programa, data ir kaina gali keistis. **Aviabilietai negražinami ir nekeičiami, pinigai už juos negražinami.**
- Siūlomų ekskursijų, pramogų, objektų lankymo tvarka, skaičius ir kainos gali keistis.
- Nurodyta tarpinių pervežimų trukmė gali keistis dėl kelių būklės, eismo ar oro sąlygų.
- **Siekdamas užtikrinti keliautojų saugumą**, kelionės organizatorius pasilieka teisę keisti kelionės programą, ekskursijų eilės tvarką, viešbučius, skrydžius ir pervežimus dėl aplinkybių arba įvykių kelionės šalyje (gamtos reiškiniai, oro sąlygos, streikai, politinės aplinkybės, etc.), kurių nebuvo galima numatyti iki kelionės pradžios. Kelionės organizatorius neatsako už papildomas išlaidas, atsiradusias dėl šių aplinkybių (pvz, vizų pratęsimas, nauji lėktuvo bilietai, papildomos nakvynės, pervežimai, skiepai ir pan.).
- Minimalus keliautojų skaičius grupėje – 15 turistų. Nesurinkus minimalaus turistų skaičiaus ir, turistams sutikus, grupė gali vykti be kelionės vadovo iš Lietuvos; kelionės kaina perskaičiuojama.
- **Nepamirškite pasirūpinti savo sveikata:** pasikonsultuokite su šeimos gydytoju, kelionėje turėkite individualią vaistinėlą. Rekomenduotinų skiepų sąrašas svetainėje <https://nvsc.lrv.lt/skiepai-keiautojams>.
- LR piliečio pasas turi galioti ne mažiau kaip 6 mėn. po kelionės pabaigos. **SVARBU! Pasis turi būti tvarkingas, nesuplyšęs, jame neturi būti neoficialių antspaudų***. Atkreipiame dėmesį, kad, remiantis nauja ES direktyva, joks asmens dokumentas negalioja ilgiau kaip 10 metų po jo išdavimo datos.
- **KELIONIŲ ORGANIZATORIUS „Kauno Grūda“ NEATSAKO UŽ PASIENIO PAREIGŲNŲ IR ORO VEŽEJŲ VEIKSMUS.**
- **Kiekvienas keliautojas, norintis gauti KINIJOS vizą, privalo pats atvykti į Kinijos ambasadą ir palikti biometrinius duomenis (pirštų antspaudus). Pasis pridodamas į ambasadą likus 4-2 sav. iki išvykimo ir ambasadoje bus laikomas apie 7 dienas. Mes padėsime susitvarkyti vizos formalumus ir palydėsime į Kinijos ambasadą.**

***Kas yra neoficialūs antspaudai?** Tai suvenyriniai antspaudai, kuriuos keliautojai gali gauti turistinėse vietose (pvz.: Maču Pikču, Ušuajuje, Japonijoje, Jungfrau ir kt.). Jei norite turėti suvenyrinį antspaudą, skirkite jam vietą užrašų knygutėje. Į pasą jų dėti griežtai nerekomenduojama.

Detalios informacijos kreiptis į maršruto operatorių

Eglė Germanavičienė

☎ [052101458](tel:052101458) ✉ egle.germanaviciene@gruda.lt

Skambinkite mums

I-V 09:00 - 18:00, VI : Nedirbame, VII : Nedirbame

Kaunas: [037 32 44 54](tel:037324454), **Vilnius:** [052 15 00 77](tel:052150077), **Klaipėda:** [046 31 17 43](tel:046311743), **Mažeikiai:** [044 32 53 00](tel:044325300), **Online užsakymai:** [061148640](tel:061148640),

Grupėms: [037 40 41 73](tel:037404173)